

Predplata van Šibenika:
— na tromjesec 3 Kr.
— na godinu 6 Kr.
Predplata u Šibeniku
sa donosanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.
Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

Predplatu i pisma šalju se
Uredništvu. Ne frankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
= ili po pogodbi. =

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Novi Namjestnik

Otkad je Dalmacija pod upravom Austrije, a to je od god. 1797., poslije mira Campoformija, odnosno poslije bečkog kongresa god. 1815., izmijenilo se u njoj do danas 17 namjestnika. Od svih ovih namjestnika samo je novoimenovani iz Dalmacije. Od onih drugih šestnaest bilo ih je devet iz hrvatskih zemalja. Dakle ukupno imademo deset namjestnika iz naših zemalja, a sedam tuđinaca. Svi ovi bili su vojnici osim Handela. Ovaj je bio prvi civilni namjestnik, a svrha mu je bila, da Dalmaciju nerazrješivo sveže sa zemljama zastupanim u rajstratu i da ju za uvijek podvrgne njemačkom jeziku i središnjoj austrijskoj vladi. Poslije njega, koji je u svojoj osnovi nedužno propao, dolazi kao drugi civilni namjestnik gosp. Njiko Nardelli. Ovaj je rodom iz Dubrovnika. On je još mlad. Nema mu nego 48 godina. U svojoj karijeri on je varredno napredovao, a i inače poznat je kao vrstan činovnik.

Mi njegovo imenovanje, kao sina ove zemlje, susrećemo sa zadovoljstvom, ali sa druge strane ne možemo od njega očekivati ništa očekujemo, da bi on mogao popraviti sve ono, što su njegovi predašnici i njihova vlada ovoj zemlji skrivili. Ali možemo očekivati i očekujemo, da on, u svojoj teškoj službi, ne zaboravi da je sin ove zemlje i da ovaj narod nije stvoren da bude od tuđinaca izrabljiv i tlačan, već da ima pravo na svoj razvitak i bolju budućnost.

Imenovanje gosp. Nardelli-a namjestnikom uzliedilo je ne samo za to, što je on vrjedan, nego najviše s toga, što je narod u Dalmaciji, probudjen i svjestan svoje snage, uspio barem toliko, da je sa svojih ledja zbio širitelja tuđinstine, te pokazao, da takove ne može u svojoj kući trpjeti.

Ovaj narod još bi manje mogao od svoga sina gosp. Njiko Nardelli-a podneti širenje poznatih njemačkih osnova, već očekiva od njega manje burokratizma, manje policijskih mjera i skučenosti, više slobodoumlja u svemu i svestranog rada na korist i napredak ciele ove zemlje.

Osobito treba da prestane u Dalmaciji ona nizka metoda vladanja, koja je nastojala udovoljiti njekolicini pojedinaca, samo da preko njih bude ciele zemlja skućena i pogažena. — Politika imenja valja da ustupi mjesta poštenom, otvorenom i javnom radu.

Radeć u ovom smislu, gospodin novi namjestnik donekle će ublažiti sve ono, što je austrijska uprava Dalmaciji škodila, a to mu je, kao sinu ove zemlje, i domorodna dužnost.

Benediktinski glagolasi u šibenskoj županiji

God. 1267. nadbiskup spljetski Ivan u pratnji trogriškog i hvarskog biskupa dodje u Šibenik, da tu uredi crkvene stvari i popravi zapuštenu stegu mirskog i redovničkog svećenstva. Listina, koja se odnosi na taj nadpastirski pohod, navodi među ostalim koji su bili pokarani i pedepasani opati sv. Nikole i Sv. Marije od otoka. „Abbas S. Mariae in insula“.

Za ovoga zadržega listina ne kaže na kojemu je šibenskom otoku bio taj benediktinski samostan S. Marije, a Ot. Farlato kušao je nadopuniti tu prazninu, nadodavši Surio, t. j. Žirije.

Nama se čini, da je Ot. Farlato promašio i sa sljedećih razloga:

Po povelji kralja Petra Krešimira, benediktinski samostan na Žirju spadao je pod neposrednu jurisdikciju biogradskoga samostana sv. Ivana, kasnije sv. Kuzme i Damjana.

Ta podrednost bila je god. 1116. potvrđena po zahtjevu Ordelelafa Paleđu, koji izričito kaže: „...ita

čekajuć gospodina namjestnika na djelu, mi mu želimo, da se njegovo namjestnikovanje bude ljubavju spominjalo i onda, kada — kako je pravo i zakonito — Dalmacijom bude upravljao ban izabran po želji hrvatskog sabora.

RADI GLAGOLICE

Čitatelji „Hrvat. Rieči“ dobro će se sjećati, kako smo mi još u br. 47. min. g. digli naš glas proti pisanju rimske „La Civiltà Cattolica“, jer ogorčeni zbog nedužnog njezinog pisanja proti glagolici u obće a napose u Krčkoj biskupiji, pozivljući naše domorodne Isusovce, čijem redu ona smotra pripada, da se zauzmu, eda već jednom u njoj prestanu tiskati onakove blezgarije i klevete.

Onda smo podigli naš glas i uzeli u obranu osobito presvj. biskupa Mahnica, jer smo dobro bili upućeni u onomašnje prilike, te nam je dobro bilo poznato, kako neke osobe donapokon se nisu zaele potruditi se do Rima — a to s novcem hrvatskog patnika — k sv. Ocu, da ga pred njim lažno ocerne i tako istodobno naškode našoj narodnoj stvari.

Radi onakove pisanje naravno je, da je presvj. biskup Mahnić učinio svoju, pa će se doskora i vidjeti posljedice onakovih navala na naš sveti amanet-glagolicu, na njegovu preuzviš. osobu i na njegovo svećenstvo. No moramo znati, da zadnjih vremena nije samo „Civiltà Catt.“ onako pisala, al su je pretekli ili šliedili tridentinska „La Voce Cattolica“, tršćanski „Amico“, puljski „Avvenire“, bolonjski „L'Avvenire d'Italia“, milanski „Osservatore Cattolico“ itd.; dakle sve pravi — „Cattolici“! — Ove mnogobrojne i mnogovrstne navale na spomenutog presvj. biskupa morale su ga u srce raniti, videli se, i ako u svemu korektan, objeđenim od glavnih katoličkih novina; zato je on, kako priča u svom glasilu „Acta Curiae“ većini onih listova poslao izpravak na pojedine točke, što su krivo utvrdili, al ovi, kao pravi katolici, što učinise? — nek nam izreče glavom presvj. Mahnić: „Jedni su — kaže on u svom glasilu — djelomice izpravili, što smo na osnovu zakona zahtjevali, ali tako da su doskora dodali druge još gore i lažnije navode. Drugi opet ne samo, da su odbili izpravak, nego su nas pače još teže obružili.“ Ovakovo postupanje napram jednom biskupu sa strane katoličkih novina ne da se kvalificirati!

Što dakle učiniti na ovakovo grduo ponašanje? Presvj. biskup Mahnić, čist u savjesti, ne daje se smesti; on u svom spo-

menutom glasilu iznese sve ove stvari, pričajući koje su novine i što su izniele proti njemu i svom svećenstvu, pa pozivlje istog sv. Oca, da povede iztragu o svemu, pa nek sudu tko li je pravedan, a tko li kriv.

Svaki korak presvj. biskupa mi s veseljem pozdravljamo, jer smo uvjereni, da će on, kako do sada uvijek u ovakovim prigodama, ostati i sad dobitnikom; da će ovo već jednom mnogim u Rimu otvoriti oči, da vide kojih i kakovih se sredstva lačaju protivnici naših svetinja, samo da nam naškodje. — Preporučujemo pri koncu onom zelotesu, tobožnjem „starom šibenčaninu“, da nas i zbog ovog današnjeg članka o glagolici razglasi na sve četiri strane naše domovine, što većim i jaćim trubljama, eda ga svak čuje i pokorno sluša, kako smo dakako po njemu neprijatelji Isusovaca, a stoga i Rima. — *Ubinam gentium sumus!*

K izborima obrtničko-trgovačke komore u Splitu.

(Dopis iz Splita)

Na 30. i 31. minulog prosinca obavljani su izbori naše trgovačke komore. Borba se vodila između dvie stranke, t. j. između privrženika glagolitog Vite Murgurga i između čestitih građana i rodoljuba, kojima se postavio na čelo Dr. Vice Mihajević. Razlog borbi treba tražiti u mnogim okolnostima, ali najviše u pitanju našeg parobrodarstva, u kojemu je Vito Murgurgo bio zauzeo stanovište svoje vlastite špekulacije, a Dr. Vice Mihajević stanovište obćeg narodnog dobra. Mihajević je sa Dr. Hribarom, načelnikom ljubljanskim, zagovarao fuziju dalmatinskih parobrod. društava pod imenom „Jadranska plovidba“ sa sielom u Dalmaciji, a sa glavnicom hrvatskih i slovjenskih akcijonera. U ovome društvu prvi bi mjesto pripadalo hrvatskom jeziku. Murgurgo nije htio na to pristati, već je radio i radi za tim, da se fuzija provede u zajednici s Lloydom, a glavnicu bude ujevačka, t. j. njemačkoj Kredita, a glavnu ulogu u društvu da poduzme uprava Lloyda, koja bi naravno dala prvenstvo njemačkom i talijanskom jeziku. — Murgurgo naviečan, da mu se svak pokori i da dobar posao za se učini, nije mogao trpjeti oporbu Mihajevića, pa je kroz svoje „Jedinstvo“ zapodjeo očajnu borbu. Mjereći svakoga svojim laktom, turio u javnost klevetu, da Mihajević sve to radi za svoju korist. Na to mu je Mihajević odgovorio po svih sedam zakona, kako je već poznato čitaocima „Hrvatske Rieči“. Zadnjih osam dana pred izbore Mihajević se obrati na prijatelje u mjestu i van mjesta, te poče raditi za izbore. Imalo se obaviti djelomito upodunjenje viećnika komore, te bijaše izabrano 10 članova, koji ne će glasovati ništa za Murgurga kao predsjednika komore. —

Pošto je pak izvjestno, da je u Zadru bilo Trećoredaca već god. 1372. i da su god. 1373. bili uređili osobitu redodržavu, zato možemo dosta prilicno nagadjati, da su Trećoredci na otoku Prviću zaposjednuli stari manastir i crkvu benediktinaca, od kojih nema više uspomena poslije godine 1267., i da su pridržali mu staro ime S. Mariae.

Je li pak benediktinski samostan bio na istomu mjestu, gdje je današnji, to ne možemo izvjestno kazati; svakako vidi se i danas, da je sadašnji samostan u više navrata bio popravljen i proširen, kao što i crkva, koje se drži.

Opazit nam je, da slog stare crkve, od koje se sačuvalo jedan dio u današnjoj riznici, odaje hrvatsko-bizantinski način gradnje i da se je našlo kod crkvice Sv. Roka, gdje je danas ukopaliste šepurske župe, nekoliko ornaentalnih ulomaka iste dobe.

Sve te okolnosti opravdaju naše uvjerenje, da je na otoku Prviću bio samostan za doba hrvatske samouprave benediktinski samostan S. Marije, kojemu bi po izpravama zadnji opat bio onaj spomenut god. 1277.

Većina po tome protivna je Murgurgetu, a da se do toga dodje, morale su se izključiti njekoje inače dobre sile, kao gospodu Duhokovića, Madirazu i druge, koji, budući prijatelji Vite, ne moguše obrući, da ne će za nj glasovati pri izboranju predsjednika. — Ova izborna borba bila je kratka, ali žestoka. Sam Murgurgo letio od dućana do dućana, pitajući glasove za svoje pristaje; šljao je u tu svrhu i rabina i bratova sina i sve svoje podložnike bez razlike dobe i spola; obćavao je, korio, pričio, zahtjevao od svojih podložnika robsku poslušnost, ali sve bje uzaludno. Prodrla je većina protivna gosp. Vitu Murgurgu, i tako on ne će bit više izabran predsjednikom trgov. komore uza sve svoje zaslugе, koje mu se inače kao starom borcu moraju priznati. Ovaj neuspjeh, ovu novu nećadnu mora da on pripiše svome organu, hljuzgavom „Jedinstvu“, koje je u ime njegovo htjelo da vrši neku diktaturu i u ovome pitanju, onom „Jedinstvu“, koje nema nikakav prava, koje u jednom stupcu piše jednu, a u drugom sama sebe oporvrgava. Ovako se samo malo po malo može da otme gosp. Vitu pusto njegovo gospodstvo nad Splitom, s kojega je već bio dozdolgrio, jer je on nesmetano kužio grad dimom iz svojih tvornica i zadahom iz gorućeg drva; on je bjesnio u svom „Jedinstvu“ na sve i na svakoga, pa i na poglavice obrtnih vlasti i na financijalnu oblast, kad bi vršile svoje dužnosti, tako da su ga morale mnogo puta štedjeti. Murgurgo, praktičan, izkusan, mnogo je učinio, što ne bi bio drugi znao, ali narod mudro veli: svaka sila za vremena! Prestala je i Murgurgova sila. Nema ga više u obćini, ne će ga bit više u komori, a domala ni na „Pučkoj Banki“. Još malo, pa i o njemu će se moći kazati: Bio i bitisao!

O ovim izborima dobismo naknadno i ove podatke: Od 10 novih članova, što se imali izabrati, uspjelo je Dr. Mihajeviću, da prodre 9 oporbenika gosp. Murgurga. Ti oporbenici u trgovačkom odsjeku Log splitskog izborništva jesu: Dr. V. Mihajević, Spiro Bnj, Ivan Dinko Ilić i Fraie Rosić (ovi su svi iz Splita, a izabrani su većinom od 107 glasova); u obrtničkom odsjeku: Josip Voltolini iz Splita i Ante Pavišić iz Oniša većinom od 6 glasova; u trgovačkom odsjeku Llog hvarskog kotara Serafin Topić iz Visa većinom od 88 glasova, a u obrtničkom odsjeku Ivan Čulum iz Splita većinom od 204 glasa, a napokon u trgovačkom odsjeku IILeg Makarskog kotara g. Vjekoslav Pečić iz Makarske većinom od 96 glasova.

U IV. om izborištvu Sinja, Vrlike i Imotskoga nije bio suprotstavljen oporbeni kandidat gosp. zastupniku Vukoviću, koji je tako bio izabran jednoglasno sa 98 glasova.

Po ovome, bit će se baram sada uvjerio g. Murgurgo, da su se u Dalmaciji promienile prilike i da ne vlada više dosadašnji *sic volo, sic jubeo* njegov ili drugih. Namećanja bilo čija kratko traju. Doslo je vrijeme, da svak hoće podpunim pravom, da misli, sudi i osjeća po slobodnoj svojoj volji.

Tim bismo imali i treći benediktinski samostan u hrvatskoj šibenskoj županiji.

God. 1511. šibenski plemić Petar Draganić izprosi od skradinskoga biskupa Nikole (VI.) od plemenite i glasovite porodice Utješenić-Martinuša, da bi na školjicu *Sustipanae* u Makarinskoj uvali naprama Zlozelima nastanio redovnike trećoredce, što mu biskup i dozvoli.

U povelji čitamo: „...*tisidmque fratribus ecclesiam, et domum S. Stephani cum cimiterio, turri, ac tintinnabulo in perpetuum possidendam tradimus*...“

U drugoj pak izpravi čitamo, da samostan Sv. Stjepana sa crkvom, zvonikom i ukopalistom bili su za onih doba „*fabbriche antiche*“ (Vidi Bulletin Dalm. a. 1902. str. 111).

Sva je dakle prilika, da su i na tomu školjicu bili nekoči benediktinski glagolasi; po tomu ovo bi bio četvrti samostan njihov u šibenskoj županiji.

(Sliedi.)

Ovi izbori bili bi i još bolje izpoli, da se ne je moralo sve raditi u hitnoj zbog kratka vremena određene za glasanje predajom glasnica, pa onda zbog zapreka u brozajnom obćenju radi božićnih blagdana, tako da je bila nastala i neka nezajstnost o izpadu, a moralo se međutim izvesti i nekih promjena glede kandidata uglavljanih između D. Mihalevića i njegovih saradnika.

Ipak akcija pokrenuta proti Morigurgu uspjela je svestrano i podpuno, a sada je do novih biranika, da ovu pobedu ujedno s drugim članovima, koji su ostali u komori, navlastito u nastajuće važno doba, upotrebe prena trgovacima i obrtničkim interesima te institucije.

Značajno je i utjeljivo, da su u Splitu, gdje borave i Dr. Mihalević i g. Morigurgo podupire listinu oporbenih kandidata skoro tri četvrtine birača, koji su aktivno učestvovali izborima. — Oni, koji su protivno glasovali, bili su na to prinuđeni, jer ih unadniti kog Morigurga i rodbine mu, ili dužnici „Pučke banke“, pa im se Morigurgo zagrozio izgonom i sudbenim postupkom. I ovoga je puta, na žalost, za njeko iz nekijh sela Morigurgova banica bila prvi i zadnji razlog glasanja.

Uza sve to Morigurgo ostaje sada da razmišlja o ovim izborima. On, koji nije dopustao članovima, da se izmed ostalih protura kao član komore, dakle ni kroz prozor, sada mora da gleda, gdje Dr. Vice ulazi u nju triumfatorski i na sav trk. —

Zgode i nezgode u Rusiji.

Viesti posljednjih dana ne uznemiruju toliko, premda se nikad ne može znati, što će donieti sutrašnj dan. — Negdje vlada mir, negdje je opet porušen novim izkazima i izmenadjenjima. Sakupiti sve te bezbrojne vesti u jedno skroz je nemoguće. Trebalo bi u tu svrhu izdavati naročite publikacije. — Nezajstnost traju još uvijek. Stojimo pred trostrukim razvitkom budućnosti: ili će prevladati konstitucionalni režim, ili će buknuti opet i nadvladati revolucija, ili će se pak protisnuti kroz sve to mek reakcije. Za sad u zraku vlada težka, spira neoponična tišina, koja u svojim oblacima krije rješene raznih historičnih pitanja, što ih je stara godina namirala novoj. Koja će stvoriti izmjeni pobjedu i zavladati, dokazat će nam možda nedaleka budućnost.

Pred izbor predsjed. franc. republike

Svuda se u Francuskoj ovih dana govori i piše o tome, tko će moći da nasledi Loubeta u predsjedništvu republike. Tko bi da bio, ne će sigurno izbjeći neprijatnim izkazima, koji nisu minoišij nijednoga od sedam dosadašnjih predsjednika. Ti su bili ov: Thiers, Mac-Mahon, Julij Grévy, Sadi Carnot, Casimir Perier, Felix Faure i Loubet. Ovaj posljednji ostavlja sada svojevoljno posle sedam godina svoje visoko mjesto, na koje mu se držao svod častno i koretino, tako da može sližiti pravim uzorom državnog poglavice. Od njegovih predstavnika sam se je Groy odrazio sedam godina. — Sudeć po svemu, novome izboru predlaže se velika važnost već i radi samih političkih prilika u Evropi. Izviru na površinu razna imena, ali se nijednome ne da još proreći uspjeh.

Izborna borba u Englezkoj.

Zanimanje za izbore u englezki parlament obćenito je, jer su obćenita i pitanja, radi kojih se izborna borba vodi. Ekonomski liberizam i liberizam politički, to su dvie snage, dvie težnje, dva obćenita načela, što igraju glavnu ulogu u ovoj borbi. Za taj ekonomski politički liberizam govori Sir Henry Campbell Bannerman i lord Rosebery s većinom liberalne, radikalne i radničke stranke; proti ekonomskom i političkom liberizmu stoje Balfour i Chamberlain s većinom konzervativne i protekcijonističke stranke i one tory-evaca.

Sva druga pitanja, što se sad iznose, imaju sponrednu važnost, pa i ono „home rule“, koje prividno za sad snazi s dnevnog reda, ali poptima drugi izgled i drugo ime t. j. ime revolucije. Irsko pitanje, jer pravredno, mora bit rješeno.

Socialisti, u Englezkoj podjeljeni, ne će se pri ovoj borbi naći kompaktni, ali većina njihovih glasnova pripisati će liberalcima. Neki socialisti (marxisti) nose vlastite kandidature.

Osigurana je pobjeda liberalca, tim više, što je Campbell Bannerman vještacki umio da sastavi svoj kabinet na način, koji je zadovoljio sve frakcije velike liberalne stranke.

Između Švedske i Norvečke.

Mirno rješeno spora između ovih dviju skandinavskih država, rek bi, da nije uvjerilo sve dahove o trajnome nastavku prilika, u kojima se zbiljo. U Štokolmu ministarsko je više zaključilo, da se poglavici vojnog štaba i poglavici pomorskog

štaba dađe nalog, da izrade jedinstvenu osnovu za obranu zemlje. Predsjednik ministara izjavio je, da je za što bolji uspjeh obrane potrebna što tješnja sveza i kooperacija između vojske i flote. Osnova, koja se ima izraditi, mora da ustanovi koji se krug djelovanja ima odrediti vojski, a koji floti u slučaju neprijateljskih operacija proti Švedskoj. Naglasilo se, da je ova obrambena reforma potrebna radi promijenjene situacije, u kojoj se Švedska našla usljed razvrgnuća zajednice s Norvečkom.

Kriza u Ugarskoj.

Ministarstvo Fejervarya tjera svoju i ne pušta. Akcija za mir ne napreduje, već se duhovi sve više uzrujavaju i svukud se pripremaju na odlučnu bitku. Vlada je počela bezobzirnim njeram proti županijam. Šalje gdje treba povjerenike sa neograničenom punovlasti kao u Debrečnu. Govori se već i o mobilizaciji vojske iz inštrukog, gradackog, bečkog i pračkog vojnog zbora.

Kossuth ustaje u svom listu preporučujući kralju, da zabrani vladi bezobzirnost proti županijam, jer da ta silovita vladina bezobzirnost povećava uzrujanost duhova i uništava nastojanje za mir. Ali sve to kao do malo upliva na vladu. Ona zapušta oporbene županjske skupštine i strogo postupa proti onima, koji njezine naloge ne slušaju. Tako u Pešti oružanom silom je razpustila županjsku skupštinu i dva zastupnika povelu na policiju. Ipak su članovi županije u klubu „Sas“ odlučili, da sve obćine peštanske županije uplate blagajni odbora za narodnu obranu 10% cijelog obćinskog porca. Ovaj zaključak bit će poslan svim županijam.

Skupština ugarske županije zaključila je, da ne priznaje suspendiranje svojih činovnika izvedeno po ministru unutarnjih poslova.

Županjska skupština u Miskolcu zaključila je, da se protestuje proti vladi radi toga, što u pojedine županije šalje svoje komisare. Nadalje je zaključeno, da ne priznaje novonimovanog velikog župana, te mu ne da ulazak u županjsku zgradu.

Skupština treanjske županije zaključila je, da ne će instalirati novog velikog župana i zaprijeti će mu, da položi zakletvu.

NAŠI DOPISI

Sinj.

Eto napokon nastupila i 1906. Za koga možda sretna i bericetna, za koga opet rijavja i nepovoljna. A za narod cetinski? Po svim zakulovima sudeć, rek bi dosta loša. Prosti su zemani, kad je vriedila ona stara: da nije bure i netjere, ne bi bilo Sinja do Misira, jer ga sad pritiska i druga bieda i nevođa, pa vidiš po licu i vanjskom držanju ovoga mukotropsnoga naroda, da ga nešto bije, tišti i mori. Uzrok pak toj njegovoj muci jest najprije, što se mora boriti sa životom svojim i gledati da ne sklapa od gladi. Nerodne godine učestale jedna za drugom, te se puka treba sredljerno čužati, da barem porem i kašom prehrani kućna djelat, osobito svoju nejaćad, koja ne razumije, ima li se, nego uvijek jita: majko, čaća, daj!

Ako što godina i rodi, zna se već unapred, komu će to pripasti: pijavcama narodnim i kletim kamatnicim, koji gnječe narod, te mjesto da mu se pokažu dobrotvori i pomognu mu u očajnim časovima — kako im je dužnost — oni ga gule sa svih strana i sisaju mu sve do posljednjeg filera, do zadnjekapi krvi.

Drugi su ovom jednom narodu na sreću jadi, što ga zakvaćuje obćinski porci, nameti i robljenja za najmanju stvar, gore i gorje nego li u Bosni za doba turskih aga i paša. A da se vidi kakova korist od tih nemilih nameta, ili da obćina što god radi za dobrobit svog naroda, ni po jadu. — Prva i najpotrebijija stvar u svakom selu, mjestu i gradu jest voda, a taman s njom Sinji i sela lieta u velikoj oskudici, te su mnogi primorani u okolnijih sela po toliko sati hoda kasat na Cetinu po vodu. Ima toliko godina, da se neprestano govori o dovedenju vode u Sinju, a međutim do sada sve ostalo na vrbi svirala. Vlada prošle godine dala dosta pripomoći za istu svrhu, pa ipak do sada se još ne zna ništa, hoće li se i kada započeti s radom. O žalostnoj i kukavnoj razsvjeti po mjestu ne ću ni da govorim, ali se ne može primćati, a da se ne izekne, kako u najvećoj varoši u Dalmaciji nema komad siromaške kuće, već nešto lukavne, da se ne zna, je li gore stat na dvoru ili u njoj. Sramota za Sinju i njegovu vladu obćinu! Dobrotvornih kakvih zadruga ne treba umišljati, premda prosjaka ovdje, mislim, ko nigdje. Vidiš ih na sve strane, kako pitaju očima, rukam i jezikom, pa buduć nema siromaške kuće, primorani su noći zaklonit se gdje im se nanjere, pa ono se drugi prosjak suruzno i ukroćenio kroz oro malo dana od velikog leda. A ovako se dogodi maldane svake godine.

Osim gore nabrnutih jada, imali smo lani nemilni skret, koji za toliko mjeseci harao i kosio

i mlado i staro, slabo i snažno po selim: Hrvacim, Diemu, oko Trilja, pa i u Sinju gdjekoji slučaj, a ove godine one se još poteže u Brmazim sinjske župe ista pošast. A slavna obćina nikakve pomoći jednom narodu.

Nego mnogi će pomisliti: a što onda obćina troši i novce baka, kad u Sinju i po selima lieta vode nema, puteva ne radi, varoš ne poljepšaje, narodu ne pripomaže i t. d. Na sve ove i mnoge druge upite sasvim kratak odgovor: na obćini nije bilo, a sad po gotovo nema uprave, ni uredbje, da se ne zna ni tko pije, ni tko plaća. — A nu, što rekoh! Znađu možda keso privatnika, ulizica i pu-zavaca. Znađe kazaliste, koliko je novca pozobalo, a u njemu većinom predstavljaju talijanska društva, pa ovo i ovih dana. Znađe se po aferi S. i dr. u što se troše i bacaja kravci žuljive biednog težaka, a za najbolje se vidilo u što hiljade lete prigodom slavju našeg miš-maš sokola. Čulo se toga dana sasvim pravednih uzlika od strane potlačenijih težaka, kad su jedni pitali: tko će platiti vas oni pusti trošak, drugi su odgovarali: znat ćemo mi, znat će nam duša! Vidilo se toliko ogođenje u narodu, da su mnogi težaci htjeli razkridat i pobacat sve ono naprave. Doćukao to mudri paša, pa bojeći se bune u puku, držao u pričuvi dvie satnije vojnika pripravnih u slučaju kakva nemira. Obćina se toga dana, ili bolje rekuć paša se htio pred izvanskim svetom pokazat što je i koliko može, a onamo narod u ljutoj potrebi vapio: „Glad, glaba, gospodaru! Hljabo, hljabo, ne vidjemo dano hljabo!“ I zbilja počelo do stotine prosjaka k mjestu, gdje imao biti zajednički ručak sokolaša, da pitaju milostinju, ali biše onoga časa potjerani.

Sve ovo, što letimice spomenuh, bilo i ostalo za vrijeme starog načelnika. Sad mu izabrali, ili još bolje sam izabrao svoga sina, od koga se još manje nadamo, nego se dapače većma pribjavamo, jer do sada držao samo otac, a sad će i otac i sin. On je ćaćino die, a zna svak, da voćka ne pada daleko od stabla i da, sa sve ne bere s trnja grožđe, niti sa čička (ošebada) smokve.

Iz benkovačke okolice.

(Težaki jadi i nerolje). Čuje se svakidajna tužba, da oni jadicni, što rade na Vrani, na bari, bili primorani piti vodu izpod sebe iz jaruge, na kojoj su radili, jer im nisu htjeli nikako donositi zdravu, izvornu vodu. Ovakova nečovjnost premda svaku njeru. Valja biti zvier, pa moći ravnoobna gladati, dapače nagmati bledno sadnice, da onakovu vodu piju. A ni po jada, kad na Vrani ne bi bilo vode! Bezdušnjaci, otruje težaka, pa tko će vam onda raditi?

Ima već nekoliko prvomca, da se težaci neprestano tuže na c. k. sud u Benkovcu. Na tom sudu pridjavaju se pozivi, pa se predjavaju na poštu istom onda, kad bi trebalo da ih dotične stranke na kuću prime, pa u dan, kad ih dobiju, morali bi već biti na sudu, ili im je već prošao dan, da se prikažu. Trevi se i ovo: jednome paru ureku na 20., a drugome paru na 21. istog mjeseca. Nije li to bezdušna zloba? Nije druge, li su na benkovačkom sudu poludili, ili hoće baš da prave igra s jadinim seljakim! Ali neka stanovita gospoda znadu, da naš puk nije marva. Ako je kome do sile, troška i dangube, nije seljaku!

Još jednu tužbu iz puka čujemo. Loza, koju je lani vlada davala, slabo se primila, nekima tek polovica, a nekima ni toliko, već sve posalmulo. To je da se pripovedati! Zalibože, što se biedni težak lani kinio, a ni za što. Ali loza, što se gospodi dala, nije posalmula.

I tako je očito, da se još uvijek na stanovitim mjestima drže one: „Ja, Bauer, das ist etwas anderes!“

* Pod odgovornost g. dopisnika.

DOMAĆE VIESTI

Naš zastupnik Dr. Ante Dulibić boravio je u Šibeniku na 6. 7. i 8. o. mj. U nedjelju na podne udarala je njemu u pošast pod njegovim stanom na obali „Šibenska Glazba“.

Iz „Hrvatskog Sokola“. U nedjelju pred večer imalo je ovo naše društvo svoju glavnu godišnju skupštinu. Otvorio ju je starješina Dr. Ivo Krestelj liepim govorom, koji je bio pravi blance rada i nastojanja koji društva tli i njegove uprave. Predočio je članovima sve dužnosti, koje im je izpuniti, a da „Sokol“ bude sve bolje napredovao. Prešlo se onda na čitanje zapisnika posljednje sjednice, koji bi bez opake odobren. Pročitano je izvješće blagajnika, koje bi potvrđeno. Zatim se birala nova uprava. Uzprkos tome što je Dr. Krestelj u svom govoru bio iznimno željan, da bi dosadašnje članove uprave morale zamieniti mladje sile, osobe, koje mogu da društvenoj stvari posvete više vremena, a po tom i nastojanja, skupština je ipak ponovno imenovala gotovo sve pravašje članove u upravi t. j. Dr. I. Krestelja starješinom, Dinka Sivrovića podstarješinom, Jos. Karadžolu tajnikom,

Vlad. Kulića blagajnikom, a Ivo Zorića, Kresim. Novaka i Stjepana Stosića potovodjama. —

Novome starješini i upravi skupština je nakon imenovanja oduševljeno klicala. Primljen je predlog Jos. Tambače i N. Blaževića, da se ustanovi odbor od 3 lica, koji će se zaneati za pobiranje nedjeljih doprinosa od društvenih članova u svrhu, da im tako bude ponudu uštedljiva novca olakoćen pristup na svesokolski slet, koji će u jeseni ove godine biti u Zagrebu. — Odlučeno je nadalje upričititi i ovih poklada veliki sokolski ples s lutrijom.

Vjenčanje. U nedjelju 7. t. mj. u crkvi Sv. Jakova vjenčala se dražestna gospodjica Oršulina Vučić sa gosp. Hans Glasauer. Vjenčanje obavio je ujac gospodjičin vriedi preć. kanonik Don Grgo Gojanović. Mladencim i cijeloj rodbini naša srdačna čestitajna!

„Šibenska Glazba“ imala je u nedjelju pred podne godišnju skupštinu za izbor nove društvene uprave. Bihaju birana ova gg. Dr. Pet. pl. Grisogono predsjednikom, Krste Jadrnjica, Dr. Vin. Smolčić, Rik. Giovanizjo, Ivan Grimani, O. Ivon i Jos. Karadžole.

Prof. Kovačić na Tri Kralja a večer držao je u dvorani „Sokola“ svoje najavljeno predavanje pred dosta brojnim slušateljstvom. Izprljivo je prikazao život i razne narodne običaje hrvatske kolonije u Italiji, te je kao očevidac iznio dosta interesantnih grćie. Predavanje je bilo zanimivo, jer začinjeno erćie i gdje zdravim humorom. Na koncu predavanja g. Kovačić ubrao je pohvale i čestitke svih prisutnih.

Izjeren bolničar. Pred koji dan bolničar kod mjestne pokrajinske bolnice, odjel uobolnih, Jere Zlatović, bio je odpušten iz službe, jer je sa dvie u bolnici zaklonjene bolestne bludnice tako postupao, da je tužba predana na sud. — Čujemo, da će i Marko Čala biti od ravnateljstva bolnice radi iste stvari kažnjen.

Operetno društvo Bovi-Campaggi nastavlja svojim predstavama u mjestnom kazalištu. Dalo je do sad osim već javljenih komada: „Il Duchino“ (dva puta), „Il venditore d'uccelli“ (dva puta), „La figlia di Madama Angot“, „Le campagne di Corneville“, te „I Moschettieri“. U ponedjeljak sa „Le campagne di Corneville“ bila je večer u pošast gacisti Diani Bovi-Campaggi, koja je od uprave kazališta i od stovatelja primila liepe darove. Većeras je „Donna Juana“. Sutra predstava u pošast šaljivdij (bufta) Luigi Bovi-Campaggi sa „Le due fiore in Cina“ i „Il Casino di Campagna“.

U subotu i nedjelju zadnje dvie predstave. Novi je tenor bolji od prvajneja. U obće vriedi za sve predstave ono isto, što rekomo o prvima.

Očio torpiljarka nalazi se ovih dana u našoj luci.

× Za telefonsku mrežu u Šibeniku, kako već javismo, već je službeno sve određeno i pozvani su svi oni, koji se misle tom mrežom koristiti, da svoje prošnje prikazuju mjestnom poštarsko-birozajnom uredu. Zanimanje ponovno ovim upozorujemo, e da nebi slučajno prepuštiti ovu prigodu, ili čak stvar zaboravili, jer inače za postignuće telefonske mreže u našem gradu trebalo bi novog zanimanja i moljakanja, izgubilo bi se mnogo vremena, a tko zna bi li se u obće isto u ovoj stvari opet postiglo, kad se ovog puta ne bi za nju pokalozo zanimanja.

Na parobrodu „Zlarin“ Negrieva parobrodarskog društva danas su se mornari dali na bezposlicu. Bilo im je obćano, da će im se povisiti kukavna plata, s kojom ne mogu živiti ni umrieti, pa nije.

Zloba i općina ukoromita? U srecu vriedkog načelnika „Hrvatski Sokol“ Vodički, vraćajuć se iz Zatona sa izleta, palio kriesevo. To pritužbo, sa dozom izvrcajanja, načelnik političkoj vlasti, jer da kriesevi ne bili u sokolskom programu izleta!

Za našu izložbu u Londonu. Odbor bečki za dalmatinsku izložbu u Londonu javlja, da mu je Lloyd iz Trsta službeno priobćio, da će njegovi parobrodi, kao što i parobrodi svih dalmatinskih društava, koja s njim imadu kartel, prenašati iz Dalmacije u Trst, a u svoje doba iz Trsta u Dalciju, sve prednete određene za izložbu u Londonu uz 50% popusta. Za taj popust dosta je prikazati parobrodarskim poslovcima svjedocbu odbora bečkoga za dalmatinsku izložbu u Londonu. Tko želi dobiti tu svjedocbu, neka se obrati istomu odboru: VIII. Alserstrasse 19.

Željeznički spoj sa Dalmacijom. Gradačka „Tagespost“ priobćila je jedan dopis iz Kotelja o željezničkoj svezi sa Dalmacijom. Dopisnik predlaže, da se samo produlji do Ogulina postojeća pruga od Kotelja. Ovo je mjesto dobro ljetičke i rudokop uzgijena, je je bogato šumama. Pad Kupo dalo bi se upotrebiti za proizvodnju elektricne energije itd. Dopisnik drži, da bi se ovaj najkraći spoj sa Dalmacijom najlakše dao provesti.

Tajnik polj. vieća. Pod ovim naslovom u zadnjoj „Hrvatskoj Kieči“ neopazice je izašla jedna preporka gosp. knezu Borella glede osobe tajnika

polj. vieća. Izjavljujemo, da takvih preporuka načelno ne činimo. Nami je osoba jedna ili druga u tom pogledu posve jednaka, a glavno je, da bude na svom mjestu, t. j. vrijedna i zauzeta.

Dr. Franc Potočnjak u Splitu. Iz odlugog dopisa, što ga dobismo o boravku ovog rodoljubivog, pamitka u Splitu valdimo samo nešto, jer je ostalo čitaocima sigurno poznato iz drugih novina. Hrvatska omladina privedla mu je komers u prostorijama Troccola. Bio je brojno zastupan i krasni spol. — Nazdraviše mu stari Milić, Dr. Bulić na mjesto odsutna Trumbića u ime obćine, Dr. Smolaka, Dr. Negrini, književnik Srgjan Tucić i mnogi drugi. U napitnicima iztaknuta je na osobit način sloga Hrvata i Srba i važnost riečke resolucije. Pravnik Perat oštro osudio je držanje Josefa Franka i braće Radića, te ostali protivnika riečke resolucije, te je kazao, kako ovi smatraju ovu resoluciju izdajstvom samo zato, jer je odkazala kamarilski svopovjerenje hrvatskog naroda. Značajno su bile i one rieči Tucića, koji je kazao, da hrvatski i srbski književnici, kad što napišu, čekaju kad će knjigu pročitati i trošak pokriti, ali da to ne treba Potočnjaku, jer kad on šta napiše, što ne proda to ujednaput pograbu cenzura. — Potočnjak je na sve nazdravice odgovorio, da u celom svom radu nije za ničim išao, već za tim, da izpuni samo svoju otadžbinsku dužnost; preporučio je narodnu slogu, osudio stvaranje novih stranaka i stranačice, jer da to ide jedino u prilog bečkoj kamarili.

Dr. Potočnjak bio je nekad za kratko vrijeme i ovdje u Šibeniku, pa onda prosledio svoj put opet preko Splita.

Odgovor gosp. A. K. Ne mojte se tuđiti, što je „Hrvatska Kruna“ popratila smrt Jakoba Franka, kao da je isti bio skoro najveći živuč. On je bio brat Dra Josefa, a to je dosta. A što mu je metula krst, znak krišćanstva, to će biti za to, što je valjda promislila, da je i on bio pokršten kao i Dr. Josef....

GOSPODARSTVO

O promjeni zakona o zadrugarstvu.

Godine 1902. u carevinskom vieću u Beču glasovan je zakon o obaveznom osnivanju gospodarskih kotarskih zadruga. Ovaj zakon stupio je u krepst na 27. travnja iste godine, nu vriedi samo onda, kad se na temelju istoga izrade pokrajinski zakoni.

Dalmatinsko namjesništvo svojim spisom 19. rujna 1902 Br. 19376 pozvalo je pokrajinsko polj. vieće, da se u stvari izrazi. Pošto vieće nije imalo predsjednika, to se je ob ovom svevažnom pitanju povelila rieč u sjednici 27. listopada 1905.

U razpravu su sudjelovali g. predsjednik knez Borelli, savj. Golf i g. Šimić. Prvi je zagovarao, da se iz sredine vieća izabere odbor od tri lica, ili da se pitanje povjeri odboru za zadrugarstvo na rješanje, drugi je predlagao, da se pitanje ostavi nerješeno, dok se točno ne saznaše, što su u ovom pogledu preduzele druge pokrajine ove pole države, koje su u ovim stvarima naprednije od naše i kako im uspeva da preduzeta akcija, pa da se onda i ovo pitanje tako udesi i rieši, kako bi najbolje moglo odgovarati našim posebnim prilikama i prohibicima. Gosp. Šimić je izjavio, da Zemaljski Odbor namjerava pozvati sve obćine u pokrajini, da izraze svoje mnjenje o predmetu, te je ovaj predlog vieće usvojilo. — Ovaj zaključak nas jako veseli, jer će nam se tako pružiti prilika, da sumi poradiamo nešto, što nam je na korist i što je nama potrebno, a da odbijemo svaku krpaviju i novotariju, koja nam se za nutnog Dumava šalje, kao što su nam poslali i odbor za zadrugarstvo, koji nije drugo već prosta birokratska sljeparija, koja ne će da zna za sve one osnove, koje nisu vladi po čudi i koja mjeri političko uvjerenje pojedinih ličnosti, što stoje na glavi ove ili one gospodarske institucije u pokrajini.

Ovo je dobro shvatilo plemeniti pokojni predsjednik vinarske udruže u Splitu Leonard Tommaso, te je odmah svojim pismom 10. siječnja 1902. protestirao kod Zemaljskog Odbora stoga, što je dopustio, da se neka vrst spionaže zavuču u naše zadrugarstvo i tražio je, da se ukine zaključak prihvaćen u sjednici 16. listopada i onaj 11. prosinca iste godine, po kojemu se kotarske Gospodarske Zadruga u pokrajini, koje su po sebi neodvisne, a jedino kod savjetnice pokrajinskog poljodjelskog vieća, a tako i vinarska Udruga u Splitu, stavljaju pod nadzor ovog vladina nadodseta.

Da odbor za zadrugarstvo nije nego prosta spekulacija vlade, koja joj služi u gore itaknute svrhe dosta je spomenuti

samo to, da ovaj odbor sastavljaju oni isti ljudi, koji su u vieću poljodjelskom, ali s razlikom, da im u vieću nije dopušteno učiniti ono, što im je dozvoljeno u odboru.

Mi se nadamo da će naše obćine dobro proučiti ovo pitanje i da će nakon svestranog pretresanja zaključiti samo ono, što će biti za narod dobro, koristno i u isto doba častno, te s ovog pogleda nas veseli, da je vieće usvojilo ono, što je u predmetu nakan da preduzme gospodarski odbor, samo bismo željeli, da to bude što prvo, da se ne otegne, jer se je sve ovo moglo i do sada učiniti, a ne čekati evo četiri godine dana, što u zadrugarstvu znači mnogo.

Kad smo pri ovom opeluti ćemo, da nas je začudila izjava g. savj. Golfa o predmetu, kad on veli, čekajmo, da vidimo, što su druge pokrajine poradile. Zar nije bila dužnost njegova, on kao vladin savjetnik, u čijim rukama leži ključ celog gospodarskog organizma Dalmacije, to već do sada učini i pred vieće ko gotovu stvar donese?

Zar i za rješanje ovog pitanja hoće se komisijski, putovanja itd. Poslati da prodju četiri godine dana, pa da nam vlada u ovako važnom pitanju, preko ovog savjetnika govori, da treba izviditi, što su u ovom pogledu preduzele druge pokrajine, mislimo da je neopravstov grieh, prava ironija. Nije se ovako otežalo, kad se je nariuio odbor za zadrugarstvo, već se je to izvelo munjevnom brzinom, jer je to vladi zanimalo. Nadamo se, kad naše obćine budu pozvate, da reku svoju, da ne će i one otežati, već da će skupiti oko sebe sva što je brnjenije i u predmetu zanimaniji i da će rješiti pitanje po savjesti i potrebama gospodara nase pokrajine.

Kad pako Zemaljski odbor dobije u svoje ruke mnjenje i izjavu cele zemlje, tad nije potreba da oteže i da čeka drugih savjeta i uputa, nego nek izradi odmah zakon i neka ga u prvom saborskom zasjedanju donese gotova pred poslanike naroda na ustavno pretresanje.

Već je i vrieme, da se nešto ozbiljnije počmomo zauzimati i za našu gospodaraku, a osobito poljodjelsku ruku, tim više što ova ruka ima više svojih radnih sila, nego li ih imaju sve druge kaste u našoj zemlji, te dok ove imaju pripomoćnih udruga ovakove i onakove vrsti, dok se ista vlada briga, kako da u nevolji ne ostane bez pomoći, to je naša dužnost, da se i mi svim silama zauzmemo za naš težački stališ, kako da mu pomognemo, kako da mu osladimo crnu koru hljeba. Obavezanim osnivanjem gospodarskih zadruga željeli bi da osvanu bolji dani našoj tožackoj i u obće gospodarskoj ruci.

KNJIZEVNOST I UMJETNOST

Fra Srga Martić.

Pjesnik, iza koga je zazvao Boga, naviesća da će Luka u hajduke. Trnci te prolaze, kad čitaš razestanak s viernom ljubom i sa starijom majkom. Ja ću ga u kratko ove predčit. Svamulo jutro. Luka na brzu ruku obuva opanke, što mu ih ljubja preko noći vrue. Zamislio se — petlje bere u tle oči vere — pa da mu tko i žut dukat daje — nebi od njeg izmamio rieči. Luka je na polazaku, a ljubja mu još ne veli ništa, kao da i ne zna kud joj vojno kreće. Već se uputio, no ljubji ni slova; bi ona jадna njemu, ali se može desiti u zloj čudi, pa ju okarat nješto drvija li kamena ljuta. Prolazi Luka mtkom i mimo majku, jer zna, kad bi joj odlazak odkrio, da bi stara od boli svsnula. Prolazi mimo svoje dobro sve koliko — te svagdje ga tuga opečali, buduć tuga baštinstvo Evinih sinova, pa joj nitko ne uteče; no za to ga suza nigdje ne ožari, jer junaka kó da suze ne dolikuju. Tek-tas prije nego će usnuti, obazre se i vidje kraj sebe ljubja, koja za njim trčala bosu, pak oko nje ustavljajući ruke, al tu je malo celovanja, dok ljubavi uvijek izobila. — Prva je Luki, da ljubji preporuča, nek mu pazi roditeljsku staru, jer će mu umriet biti teško, ako na njegov suzu pusti goru. Dívne li Radovane duše! Plemeniti li srea u junaka Luke! Preporučuje ljubji majku, majka je za Bogom prva. Tko zna, bi li se Luka i ljubji javio, da mu stara u životu ne bi Da, jer ljubja se sada vidjet opet ako i kasno, no majka mu ostarjela, a senocut ista morbus, pa stara može u crnu zemlju iako. Zato Luka hoće, da mu je roditelji liepo. Onda svjetuju ljubju uz ostalo, što će odgovoriti kad budu za nj pitat. Turcim nek kaže, kako ni lagati ne će, da je išo k bieln manastiru — rad zavjeta svojih glemijeh... Osobito te se dojmilje, kad ljubji peli, ako joj Bog dade iza njega sina, da ga nosi k

manastiru — i imenom krsti Vidovijem — ne bi bolje vidjelo dane — neg što mu ih vidjao ba-hajko. Koli je ovo ganutljivo! Dalje joj veli, ako ju tko upita na tvrdu vjeru vjeronitu, te bi ja uz to zakleo svetim Jovanom, nek mu pravo kaže, a je Luka išo u hajduke, pa želi li, nek potraži Luka. Poznat će gorsku haramiju lako: po erijejnoj kapi ostriljci, po tokam na prsima, po golotrbu nožu, a bude li na daleci, čut će mu viernu drugariu. Tužna ljubja sve to, sluša skamenjena; suzit ne smije, — jer će svomu zadat rane vojnu — nego crne pred njim vjedje svija — a na sren ovijel zauzbija. Pjesnik nam ovaj prizov opjevao onako kako je, a tako liepo i jasno, tako ganutljivo i uzvišeno, da se od milinja razstapaš. Istom kad ljubja vidjela, da joj vojno haš natrag ne misli, evo što mu bolno doviknu: Zar ti ode u hajduke, Luka? Dívne li ove misli! Jednostavan, prost stih, a koliko u sebi vapaja i suza krije! U njemu zriješ sve jade ucvielene ljubje, on očitanje duša i sree plemenite zagorke, koja zna u najvećoj muci i biedi misli kao muška glava, a što sad ipak i suze lije, veli pjesnik, rugat joj se nije — jer i hladni rosu rose kami — kad im žarki pritužuju plamni. Nu iza toga, osokoljena ko hrvatska Nioba, pregaru rado i vojna, kad joj za spas rodu u boj kreće, te moli i zaklinje gore i vile, da nje vojnu prijaže budu:

„Sinje gore vi će bile puste
Ni mojemu neobitnu vojnu,
Ni njegovoj od zle koli glavi;
Ne žal te mu hlada bukivoga.
Ni kladena vrela studenoga,
Nek umoran nije željan hladna,
Neka mojih ne osjeća jada...
A vi liepo po gorama vile,
Hranite ga, a i branite ga,
I drugujte, al ne mamite ga,
Jer ako mi zamamite vojna,
Ja ću ići za goru na vodu,
Pa ću mutit bistriću vodicu
Gdje sjedate, pa se ogledate...“

Ovdje proviruje pjesnikovo jsko i vrela čuvstvo, pa kad čitaš sline apastrofe, kojih je u Osvetnicim dosta, nekud ti je teško s njih na drugo svrnuti. Ovakovi stihovi neumlog našeg Radovana diraju u najtane žice srea, osjećaje duše, kao što i dok Luka izpovieda grieha. — Eno pod Ostrogom biela crkva. Tu je iguman Milo. Pjesnik kaže, da ga nebi puno molio, a da zgrabi i on dilju na ramena, jer je vikó od djetinstva, a — kú žien čedo uzme na se — ta ga prije i pod siode vlase. Iguman kori što je za karanja, no toga je u Luke malo. Onda čes naš štošta, ta te sjeca na Mažuranićeva „Čengić-agu“, pa ti se namieće pitanje, tko je bolje uspio, dosljedno, koji je veći pjesnik. Na to nije lasno odgovoriti. Nepristana kritika ne će ipak Martića ni iz daleka zapovestiti, jer zbilja, dobra je Segvićeva, da će tek pozni potomci Martića dostojno ocieniti. Kuvio, mislim, Kerubin fada, kako se u mnogotem Martiću kó onakomu učinilo ako ne has krivo, a ono svakalako nekud neočekivano, i kako se mnogokrat pri „naoj četi“ zaboravlja Luku Vukalovića — ma da prvom onomu pjesmotvoru i manjka, kako to na jednom mjestu u svojim „Studijam“ zgodno opaža g. Petarčić — epska širina, dočim u drugom, po mojem mnjenju, ne čes, naći ni tuga. — O veltični ovih dvaju naših velikana dugo sam razmišljao, pak i brnjenje ljude propitkivao. Najbolje bi bilo, da kao što ni Jakov Čuka, govoreći u Glasniku Matice Dalmatinske o Kranjčeviću i Trešiću, našim danas najboljim liricirarim, ne htjede odsjeći ono „vago“, prem je, koliko se meni čini, to lakše mogao; tako ni o Martiću i Mažuraniću. Prvi je nedostizan u narodnom, bujnom slogu, kojim zna zaodjet velike misli i zgode, drugi po veličnosti klasičnog duha, te no mu rosi od početka do svrhe diele remek-djelo. Oba su dakle velikana oba diva naša, jer ih jednako kó pjesničke cienimo i štujemo, srotati i ponosni da onakova dva bezstrutnika dala malena naša Hrvatska.

(Sluđi).

ZADNJE VIESTI

* Witte opovrgava navode sadržane u poznatom pismu admirala Roždestvenskoga, a osobito onaj o engleskoj eskadri u Wei-hai-wei.

* Italija i Francuzka dodjose do formalnog sporazumka u pitanju zaštite izoćnih poslanstva.

* Revolucija u San Domingu nije još potpuno dovršena. Najžešće su strasti uzbušile u Rio Bamba i u Guarandí. U drugim predjelima vlada potpuni mir.

* Car Nikola odredio je, da se generalnom guverneru u Moskvi stavi na raspolaganje svota od 100,000 rubalja, koja da se porazideli među siromasne pućanstvo, koje je stradalo usljed revolucije.

* U ruskom ratnom ministarstvu imenovana su tri naročita povjerenstva. Jednom je zadaća voditi izragu o bitci kod Tausime, drugome o pre-

daji Nebogatovljeva broderlja, a trećemu o predaji torpiljarko „Bezupresni“.

* Pogovara se, da će predsjednikom marokanske konferencije u Algeirasu bit imenovan Viscontini-Venosta.

* Po nekijm viestima, [rek bi da su između Italije i Vatikana nastali bolji, srdačni odnošaji.

* U Španjolskoj se postrava radnička kriza.

* Rumunjska vlada izdala je zelenu knjigu o sporu grčko-rumunjskome.

* General Helmuth von Moltke, neput velikog Moltka, bio je imenovan poglavicom vojnog štaba u Njemačkoj. Sad mu je 58 god.. Ovo imenovanje nije naišlo na obće odobranje. U vojničkim krugovima Moltke nije toliko cienjan. Možda su tome krive zadnje velike vojničke vježbe, gdje se on nije dostojno iztakao.

* Zastupnik Daszynski objelodanio je u „Naprzodu“ pismo, u kojemu se izrazuje proti štrajkovima „okolito u ovo doba, jer da oni u ruskoj Poljskoj ne mogu ništa koristovati.

* Po kretanjim i operacijama engleske eskadre u sredozemnom moru daje se naslutiti, da će pri zaključku konferencije u Algeirasu ukupna pomorska snaga Engleske u marokanskim vodama biti vrlo i neobično jaka.

* Cielu svjetsku štampa zaokupljena je ovih dana umovanjem i razpravljanjem o marokanskoj konferenciji, kojoj daje vanrednu političku znamenovit. I doista, rezultat konferencije može bit samo dvoji: ili će učvrstiti europski mir, ako se postigne sporazum u glavnim točkama, ili će ga sudbonosno poremetiti. Idemo da vidimo!

* Neko njemačke novine pišu, da će na proleće engleski kralj Edvard VII. posjetiti njemačkog cara Vilima II. pa nadovezuje, da bi to dobro bilo, jer da bi dokazalo, da je Edvard VII. promjenio svoje malo prijateljsko razpoloženje prema Njemačkoj.

* Tursku vladu silno je zabrinuo srbsko-bugarski carinski savez, a još više ju zabrinjuje viest iz Atene, kojim joj je poslata tamošnja turska legacija, da se naime ustrojile nove grčke horde za Macedoniju.

* U Sibiriji proglašeno je jobsadno stanje u 17 okružja vojničkog područja, što se steru daž sibirske željeznice.

* Srbsko-bugarskom carinskom savezu pripisuje se u obće velika važnost, ne samo za to, što je već po sebi koristan saveznim strankama, nego najviše stoga, što i u Beču i u Berlinu sa strahom naslućuju, da bi ovaj savez mogao bit ugonimni kamenom za gradjenje velike osnove podumavskog carinskog saveza. Doprinese li stogod srbsko-bugarski savez ostvarenju podumavskog carinskog saveza, onda će doista bit još znamenitiji.

* Italija je odredila kao svoje delegate na međunarodnoj konferenciji u Haagu poslanika u Parizu grofa Tornelli i zastupnika Pamphili.

* U Francuzkoj obavljaju se sada izbori za djelomičnu obnovu Senata. Dosadašnji rezultati čisto su u prilog radikalnoj i radikalno-socialnoj stranci, koje su već sada pretežno na Vladi.

* Sjednice države usljed novih ne has najboljih odnošaja sa Kinom odlučile su poslat novih pojaćajućih četa na Filipinsko otočje.

* U Pragu je prošilih dana buknuo velik požar u skladištu češke tvrdke Jana Otta, te zahvatio i češku grafiku tiskaru „Unie“, gdje se tiskaju 34 češka lista. Tiskara je uništena. Ima i drugih velikih šteta u ukupnom iznosu od milijun kruna.

* U Sarajevu hara tifus. U samoj zemaljskoj bolnici leži preko pedeset bolesnika od tifusa.

NAŠE BRZOJAVKE

BEČ, 10. Ministri Fejervary, Voeres, Feilitzsch došli su jučer na audienciju kod kralja.

PETROGRAD, 10. U Rostovn nad gradom i okolicom proglašeno je ratno stanje. Bilo je oštra kreševa sa barikada. Sudjelovalo je i topništvo.

PARIZ, 10. Pri izborima za djelomičnu popunjenje Senata izabran je ponovno predsjednikom Doumer.

KRAGUJEVAC, 10. U ovdješnjoj tvornici oružja počinjena je velika krađa. — Odneseno je mnoštvo oružja.

PARIZ, 10. Mnogi odaslanci na marokansku konferenciju krenuli su već put Algeirasu.

PETROGRAD, 10. Položaj Trepova se poboljšao. Na dvoru je opet postao *persona grata*.

Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ.
Tiskarica Ivan Staglinatz — Šibenik.

